

ראש השנה
יום הכפורים
סכות
שמחת תורה
יום הזכרון ליצחק רבין
חגכה
עשרה בטבת ★
ט"ו בשבט
יום המשפחה
פורים
פסח
יום השואה
יום הזכרון לחללי צה"ל
יום העצמאות
ל"ג בעומר
יום ירושלים
שבועות
ראש חדש
שבט

עשרה בטבת

ירושלים במצור

פעמים מצור, פעמים חרבן של בית המקדש

חרבן בית המקדש הראשון

פעם עמד בירושלים בית מקדש מפאָר (בית המקדש הראשון). אולם פֿאַרבע מאות שנה אחרי שנבנה בית המקדש, שם **הצבא הבבלי** מצור כבד על ירושלים – החילים הבבלים הקיפו את העיר ולא נתנו לאיש להכנס אליה ולצאת ממנה, כך שאנשים מחוץ לעיר לא יכלו לספק להם אכל ומים. לבסוף נאלצו אנשי ירושלים להכנע, והבבלים החריבו את העיר וגם את בית המקדש.

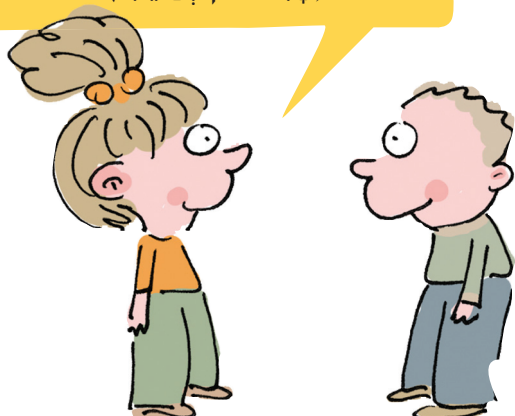
חרבן בית המקדש השני

כשבאים שנה לאחר מכן נבנה בית מקדש חדש בירושלים (בית המקדש השני). בית המקדש הזה עמד כחמש מאות שנה, וגם הוא נחרב – הפעם לאחר מצור שהטיל **הצבא הרומאי** על העיר.

שני המצורים התחילו בתאריכים שונים, אך שניהם הביאו לידי חרבן של העיר ירושלים ושל בית המקדש.

יש עוד ימי צום הקשורים לחרבן בית המקדש, נכון?

כן, שמעתי כי בשבעה עשר (י"ז) בתמוז צמים לזכר כבוש ירושלים, ובתשעה (ט') באב צמים לזכר חרבן שני בתי המקדש (הראשון והשני).

אנחנו זוכרים ומזכירים את שני המצורים באותו היום – עשרה בטבת, היום שבו התחיל המצור הראשון. רבים צמים ביום זה.

יום הקדיש הכללי

הבנתי! בעשרה בטבת נזכרים
בשני אסונות גדולים שפקדו
את העם היהודי –
גם בחרבן ירושלים ובית המקדש
וגם בשואה.

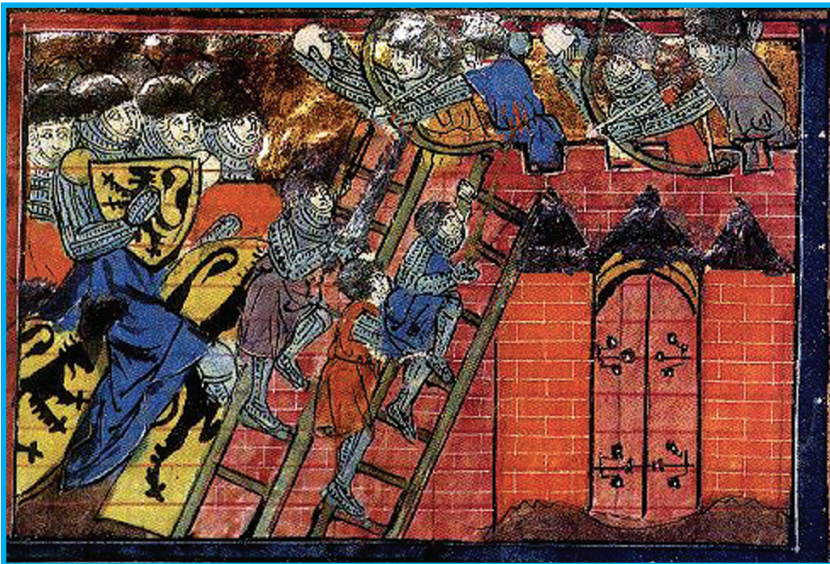

בתקופת השואה נרדפו היהודים בארצות רבות
וששה מיליוני יהודים נהרגו.

מאז שנת 1950 היה עשרה בטבת גם ליום שבו אומרים
את הקדיש (תפילה מיחדת שנאמרת על אנשים שמתו) לזכר
כלל היהודים שנספו בשואה ויום מותם אינו ידוע.
על כן נקרא יום זה יום הקדיש הכללי.

נסיון חדירה לתוך עיר נצורה

צבא מטיל מצור על עיר שהוא רוצה לכבש כאשר עיר זו מסרבת להכנע וקשה לתקוף אותה
בהתקפה ישירה. צבא האויב מנסה לכבש את העיר כאשר התושבים נחלשים בשל החסר במזון,
במים ובתרופות, ומתקשים להגן על עירם.

נסיון חדירה לעיר נצורה. שם האמן אינו ידוע.

לפניכם תמונה של פלישת צבא האויב
לעיר בבגדיה בימי הביניים.
העיר נצורה ומקפת חומות כמו ירושלים,
והחילים מצידים בחצים ובקשתות
כמו החילים הבבלים והרומאים שפלשו
לירושלים.

לכן כשנתבונן בתמונה, נוכל להבין
טוב יותר כיצד התקפה ירושלים הנצורה.

1 ◀ עינו בתמונה. מה עושות הדמיות?

כיצד תושבי העיר נעזרים בחומה כדי להלחם בצבא האויב?
כיצד צבא האויב נעזר בחומת העיר כדי לחדר אליה?

2 ◀ מי, לדעתכם, נעל את שערי העיר? תושבי העיר? צבא האויב המקיף את החומה מבחוץ?
נמקו את תשובתכם.

החיים בתנאי מצור

במשך כשנה וחצי צרו הבבלים על ירושלים ולבסוף החריבו את העיר ואת בית המקדש הראשון. לפניכם קטעים מיומנו של אביתר, ילד שגד בירושלים בתקופה קשה זו.

א

עשרה בטבת (בשנת 588 לפני הספירה)

יומני היקר,

היום קרה לנו אסון. הבבלים הטילו עלינו מצור. מעתה איש לא יוכל עוד לצאת מהעיר.

יותר מדאיג: איש לא יוכל להכנס אליה ולספק לנו אכל ומים. יש לנו קצת מים בבורות העיר, אבל אני לא יודע לכמה זמן הם יספיקו. אני מאוד מדאג.

ג

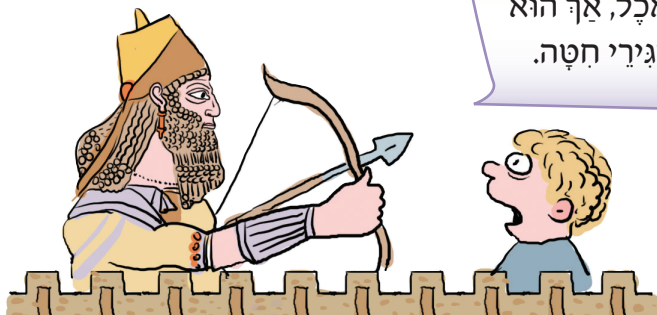
יומני היקר,

אני רעב, אתה שומע? אני רעב וחלש. אבי יצא לרחובות לחפש לנו אכל, אך הוא לא מצא דבר, אף לא עלים וגרגירי חטה.

ב

יומני היקר,

כבר עברו חודשים מאז תחלת המצור... הלילה חלמתי על עוגות ממלאות בדבש תמרים שאמי היתה מכינה פעם. היום אני צריך להסתפק בפרוסת לחם דלה אחת ביום. ידידי יהודה וכל בני משפחתו חולים, ובעיר אין עוד תרופות או עשבי מרפא. הם חולים מפני שבכל מקום מוטלות ערמות של זבל - הרי אנחנו לא יכולים להוציא אותו מחוץ לעיר. שורפים את רבו, ובכל זאת רחובות העיר מלכלכים כל כך!

ה

תשעה באב (שנת 586 לפני הספירה)

אבי חזר הביתה, הוא הצליח להמלט. תודה לאל, הוא חי! אבל מאז שחזר הוא שותק. הוא רק ספר לנו בקצרה שהבבלים העלו את בית המקדש באש, שכמעט כל חבריו מתו בקרב ושירושלים שלנו הרוסה כלה.

ד

שבועה עשר בתמוז (שנת 586 לפני הספירה)

הבבלים הצליחו לפרץ את החומה, והם פשוטו על העיר! שנה וחצי חיינו במצור, ועכשיו... קרבות מתרחשים בכל פנות העיר, הבבלים הורגים את התושבים, מציתים שרפות ומחריבים את ירושלים. אמי ואני מסתתרים, ואבי הצטרף ללוחמים שמגנים על בית המקדש. אני פוחד...

3 חפשו ביומנו של אביתר את התשובות לשאלות האלה וכתבו אותן במחברותיכם:

א. באיזה תאריך (יום וחדש) התחיל המצור על ירושלים?

ב. כמה זמן בערך נמשך המצור על ירושלים?

ג. באיזה תאריך (יום וחדש) פרצו הבבלים את חומות ירושלים?

ד. באיזה תאריך (יום וחדש) החריבו הבבלים את בית המקדש הראשון?

לפניכם שלושה משפטים. אילו מהם הם משפטים נכונים שאביתר היה יכול להוסיף ליומנו ואילו מהם אינם נכונים?

א. "כבר מתחלת המצור, באשר עדין היו מזון ומים, הקפדנו לאכל ולשתות מעט כדי שנחזיק מעמד זמן רב". (נכון/לא נכון)

ב. "מאז תחלת המצור הרבה אנשים בורחים מהעיר". (נכון/לא נכון)

ג. "הצבא שלנו עומד על חומות העיר ומשתדל להגן עליה". (נכון/לא נכון)

איזה משפט
ביומנו של אביתר נגע
ללבכם יותר מכלם?

לאחר חרבן בית המקדש הראשון

מה קרה אחרי חרבן בית המקדש הראשון? כך מספר בתנ"ך:

וישרפו (הבבלים) את בית האלהים
וינתצו (והרסו) את חומת ירושלים
וכל ארמנותיה שרפו באש ...
ויגל (המלך נבוכדנאצר) השארית מן החרב אל בבל
(ונבוכדנאצר, מלך הבבלים, הביא בכח לכבל את מי שלא נהרגו)
ויהיו לו ולבניו לעבדים.
דברי הימים ב', פרק ל"ו, פסוקים י"ט-כ'

5 ◀ קראו את הפסוקים למעלה.

על אילו אסונות כבר ספר אביתר? על אילו עוד אסונות מספרים הפסוקים?

6 ◀ העתיקו למחברותיכם את תחלת המשפט הבא והשלימו אותו:
לאחר חרבן ירושלים ובית המקדש הראשון נבוכדנאצר, מלך בבל ...

היום גשום מאוד. הבאתי לך עתון
כדי שלא תצטרך לצאת מהבית.

ולסיום משימה בשבילכם

מצור הוא מצב קיצוני אבל גם בחיי היום-יום
אנו פוגשים לפעמים אנשים שאינם יכולים לצאת
לטייל ולעשות קניות כרצונם – למשל נכים
או קשישים שמתקשים ללכת.
אם יש בסביבתכם אנשים שתנועתם מגבלת,
חשבו כיצד לעזור להם ועשו זאת.